

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Disputatio II. De propositionibus nonnullis communicationis idiomatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

pliant. Okants, Gabr. & Sumulifæ vulgo, vt in quatuor propositiones resoluantur v.g. *Petrus, quia musicus canit*: in his, *omnis musicus canit, vel potest canere*. Secunda: *Petrus est musicus*. Tertia *Petrus canit*. Quarta: *Musica est causa canendi*. Ego verò explicationem hanc reduplicatarum generatim esse non iudico. Tum, quia propositiones reduplicatarum reduplicatiuè acceptarum non bene explicat, vt statim videbimus: tum, quia reduplicatarum specificatarum diminuentium explicatio mala est: tum denique; quia etiam non diminuentium est superflua explicatio. Atque, vt ab hoc ordiar vbinam illa propositio continetur, *omnis musicus canit, vel potest canere*, in illa *Petrus, quia musicus canit*: deinde in specificatiua diminuentem non licet terminum quem afficit reduplicatiua predicari de subiecto v.g. *Aethyops est albus secundum dentes*: *Aethyops est dentes*, sed solum *habere dentes*: & ratio est, quia in his designatur terminus per reduplicatiuum, qui pars subiecti physica præcisè est, quæ, vt talis nequit predicari de toto. Facilius ergo explico reduplicatiuas propriè, & strictè reduplicatiuas additione vocis per se, aut essentialiter: v.g. *homo, quia homo est rationalis*, hoc pacto *homo per se*, aut essentialiter est rationalis, quæ particula physice, vel metaphysice sumi possunt. Reduplicatiuas verò specificatiuas acceptas non diminuentes per causalem vnam: v.g. *Petrus canit, quia musicus est*: seu, *quia musica est causa illi canendi*; diminuentes verò predicando adiectiuè prædicatum propositionis de parte, quam afficit reduplicatiua diminuens: v.g. *Aethyops habet dentes albos*.

CERTAMEN II.

De reduplicatiuis reduplicatiuè acceptis, Conclusiones.

Doctores citati cert. 1. num. 2. & Caiet. q. 16. a. 1. r. Afferunt hanc propositionem; *Christus, vt homo est Deus*, veram esse. Addit S.Th. in sensu improprio accepto *homo* pro supposito: quod imitari deberet Caietanus, cum asserat concretum reduplicatiuè affectum semper stare pro natura. Addito verò pronominè *hic* termino *homo*, propriam, veramque idem asserunt contra Paludan. in 3. q. 1. a. 1. conclus. 2. & 3. Durand. d. 10. q. 1. & Vasquez d. 99. c. 1. n. 3. *Ad hi autem*, qui falsam prius eam propositionem asserunt, atque duo postremi, est addatur termino *homo* pronomen *hic*: quia putat, adhuc eo addito significare in recto naturam, pro eaque supponi ex vi adiunctæ reduplicatiuæ. Sed hoc nulla ratione probatur: quouis enim modo accepto, & significante termino *homo* potest reduplicatiua affici, vt patet: neque ratio alia afferri potest, nisi, quod hæc propositio posset esse vera *homo quatenus homo est Deus*, accepta reduplicatiua reduplicatiuè: quod tamen falsum est, vt videbimus statim concl. 1. vbi ostendimus, adhuc significante termino *homo* adiectiuè, falsam eam propositionem esse, si reduplicatiua, reduplicatiuè accipiat. De hac propositione nemo ex instituto disputauit (licet falsam merito reputent omnes, inferantque contra Caietanum asserentem hanc propositionem *homo est Deus*, esse propositionem per se tanquam absurdam) quia nihil simile fuerat à Patribus asseritum, neque reduplicatiua reduplicatiuè, sed specificatiuè solum vsurpata.

Dico primo non licet communicatio idiomatum inter concreta nuda *homo, Deus* per reduplicatiuas reduplicatiuè acceptas adhuc in attributibus: v.g. *homo, quatenus homo, est Deus, vel immortalis*: aut *quatenus Deus, homo, vel risibilis est Deus*. Est ab omnibus Patribus, vel præsupposita conclusio, vel cursim asserita. Ratio est. Quia particula reduplicatiua, quæ talis, restringit significatum termini ad id, quod nudè, &

secundum se sumptum significat, quin extendi illud ad aliquid vterius significandum permittat: atqui terminus *homo, vel Deus*, etiam adiectiuè vsurpati (si enim substantiuè vsurpètur apertè falsas eas propositiones ostendunt) in sua stricta significatione sistendo nihil dicunt, quod aliter sit: ergo eiusmodi propositiones erunt falsæ nec eis communicatio idiomatum licitè exercebitur. Minor probatur: quia homo nudè, ac præcisè secundum se etiam adiectiuè sumptus significat solum *habens humanitatem* præcisè, & in communi, in quo neque propria, neque aliena, & diuina subsistentia, sed quid abstrahens ab vtraque significatur, vt sic autem, neque metaphysicè, neque physice Deus est. Item Deus adiectiuè nudè sumptus, & præcisè nullam in particulari indiuiduam singularem personam diuinam dicit, sed abstrahentem modo explicato controu. de Trinit. tribusque communem, qua ratione non habes humanitatem, nisi in aliqua singulari persona. Confirmatur: quia omnium sensu falsum est homo præcisus, & in communi, currit, licet plures currant: ergo, cum reduplicatiua, qua talis, relinquat Deum, & hominem in statu præcisionis, in qua nequit habere alteruter vnionem, ratione cuius sit homo Deus, & è contra nequit dici sub reduplicatiua, qua tali, Deus homo, vel homo Deus. Vrgentius adhuc probabunt conclusionem hæc probationes, quas iam pro secunda subiicio.

Dico secundo: non licet communicatio idiomatum per particulas reduplicatiuas inter Deum, & hominem, adhuc in attributibus, etsi adiungatur illis pronomen *hic* v.g. *hic homo est Deus immortalis*: aut *hic Deus est homo, risibilis*. Est conclusio Durandi, & nostri Vasquez facilis probatu si terminis substantiuè accipiantur. Probo autem eam terminis adiectiuè acceptis, quo solum pacto apponi potest pronomen *hic* termino *Deus* non inepte. Probatur primo: quia hoc modo acceptus *hic homo est hic habens humanitatem* quatenus *hic habes humanitatem* reduplicatiuè nequit esse habens Deitatem: ergo nequit dici vere *hic homo quatenus hic homo Deus*. Probatur minor: quia reduplicatiua, qua talis restringit significatum termini, quæ afficit: quare non magis potest esse *hic habens humanitatem*, qua talis, habens Deitatem, quam impossibile est idem ex parte obiecti habere humanitatem, atque habere Deitatem. Probatur secundo: quia propositiones de reduplicatiua, qua reduplicatiua, sunt propositiones per se, & essentielles, vt supra docebamus cert. 1. num. 3. ergo solum potest apponi reduplicatiua propositionibus de prædicato per se: atqui *hic Deus est homo, vel hic homo est Deus* non sunt propositiones per se, sed contingentes, & per accidens, vt ostendebamus d. 1. q. 5. cert. 1. ergo nequit eis apponi reduplicatiua, quatenus reduplicatiua est.

CERTAMEN III.

De reduplicatiuis specificatiuè acceptis, conclusiones.

Dico primo: nequit esse communicatio idiomatum per reduplicatiuas specificatiuè acceptas cadens supra concretum naturæ diuersæ ab ea, quam denotat prædicatum, v.g. *Christus quatenus homo est Deus, immortalis*, &c. vel *quatenus Deus est homo risibilis*. Est conclusio reuera S.Th. Vasquez Durandi, Paludani contra Caietanum, vt vidimus cert. 2. num. 1. Ratio est prompta: quia sic accepta reduplicatiua denotat terminum ab ipsa effectum esse rationem & causam cur prædicatum conueniat subiecto: est concretum diuersæ naturæ in communi, non est ratio cur prædicatum alterius naturæ conueniat subiecto: ergo reduplicatiua specificatiuè adiuncta concreto naturæ diuersæ à natu-

ra prædicati reddet falſam propoſitionem : ac proinde non licebit communicatio idiomatum per reduplicatiuas ſpecificatiue acceptas cadentes ſupra eiufmodi concretum. Minor probatur : quia hoc, quod eſt eſſe hominem in communi & præciſe, non eſt ratio, aut cauſa cur Deus ſit, vel e contra, ut patet : poſſet enim eſſe homo, quin eſſet Deus, & Deus præciſe, & in communi, quin eſſet homo. Secundo : quia Deum eſſe hominem, & hominem eſſe Deum contingenter dicuntur : prædicata vero contingentia non conueniunt per ſe primariò, & ratione ſui termino communi, ſed indiuiduis, atque ratione horum communi termino : neque enim homo currit primariò, & ratione ſui, ſed Petrus, vel Ioannes, atque horum ratione homo.

2 Dico ſecundò : licet abſolutè idiomatum communicatio per concreta eiufmodi, & reduplicatiuas ſpecificatiue acceptas, ſi illi ſupra quod cadit, addatur pronomen *hic*, notare ſingularitatis v. g. *Chriſtus in quantum hic homo eſt Deus*. Probatur : quia pronomen *hic* denotatur, ſignificaturque perſona Verbi : atqui Verbi perſona eſt cauſa cur homo adiectiue ſumprus ſit Deus, & Deus adiectiue ſumprus ſit homo : ergo addita ea particula *hic* concreto communi deſignatur cauſa, quæ verè talis eſt, cur Deus ſit homo, & homo Deus, ſicut particula reduplicatiua ſpecificatiue accepta denotatur : ac proinde vera eſt propoſitio, licetque talis idiomatum communicatio. Minor probatur : quia perſona Verbi eſt cauſa quaſi materialis habens ſuſtentatiue ſuppoſitaliter ſuo modo humanitatem, & deitatem, ſicut ſuo modo humanitas ſuſtentat ſubiectiue paſſiones in Chriſto : quare ſicut Chriſtus, quatenus homo, ſiue ſecundum humanitatem, aut, ſecundum quod homo, dicitur paſſus : quia ad id fatiſ eſt denotari per reduplicatiuam ſpecificatiue acceptam, cauſam materialem patiendi, ſiue paſſionis prædicatæ ſubiectum : ita, & dici poterit, quia *hic homo Deus*, quia denotatur Deo prædicati ſuppoſitum. Eſt autem, aduertendum hanc propoſitionem, licet à S. h. Alexandro, & aliis ſcicatis cert. 2. num. 1. aſſertam, apud vulgus indoctum, ſubtilitatemque Theologicarum ignarum non eſſe nudè, ac ſine explicatioue proferendam.

3 Dico tertio, *Chriſtus quatenus homo eſt creatura temporalis, incipit, deſiſt que eſſe, quatenus Deus eſt creator, immortalis, æternus* dici rite, ac rectè poſſunt. Ferè nihil hic de his propoſitionibus, cum communicationis idiomatum non ſint, licet ſint reduplicatiuæ, niſi nimis ſerupuloſis Theologis pauculis ſuborta eſſet de eſt religio. Sunt enim valde Patribus familiares Auguſt. epiſt. 57. ad Dardanum quòd ad *verbum* atinet *creator eſt, quod vero ad hominem creatura eſt Chriſtus*. ſerm. 2. de natiuit. *Ex Matre ſumpſit principium* quod idem eſt, atque *qua homo incipit eſſe*. Ferè eadem cum primo teſtimonio habent Cyrill. 16. Theſ. c. 4. Leo ſerm. 3. de Pentecoſt. Ambroſ. ſerm. 5. in Pſalm. 103. ad id *deduc me in ſemitam* ſic habet : *Non verècor, ne quis dicat : creatum ergo Chriſtum aſſeris ? Reſpondebo : ita creatum dico, quemadmodum factum legi. Hoc eſt factum ex muliere*. Vrgentiora plura Patrum teſtimonia dabimus quaſtionibus ſequentibus in ſolutione difficultatis ſtatim proponendæ. A ratione verò faciliùs probatur concluſio : quia ſpecificatiuis illis denotatur cauſa, quæ verè cauſa eſt, ut prædicata eiufmodi Chriſto, quod ſubiectum earum propoſitionum eſt, conueniat : ergo eiufmodi propoſitiones ſunt omninò veræ.

4 Dices : propoſitiones de reduplicatiua in tres reſoluntur, quarum quavis falſa deprehenſa propoſitio eiufmodi falſa erit : atqui altera eſt tribus, in quas ſingule propoſitæ reſoluntur, falſa eſt : ergo, & propoſitæ ſunt falſæ. Minor probatur, quia *Chriſtus, qua homo, eſt creatura* in has reſoluitur : *Chriſtus eſt homo : Chriſtus eſt creatura. Chriſtus, quia homo eſt creatura*. Illa verò *Chriſtus, qua homo, incipit eſſe* in has : *Chriſtus eſt homo : Chriſtus incipit eſſe quia homo incipit eſſe* : atqui *Chriſtus eſt creatura*

ra. Chriſtus incipit eſſe falſa ſunt, & quæ admitti nequeunt : ergo, & illæ propoſitiones falſæ erunt. Scio memuloſos Theologos minorem hanc abſolutè fateri. Sed audient à Patribus duriores adeo propoſitiones, ut contentarum in minori horrorem excutiant. Et quidem, licet perſona Verbi æterna ſit : cum humanitas, & vtriuſque coniunctio ſit temporalis, Chriſtus, qui vtrumque dicit, ſi ſubſtantiuè vſurpetur non æternus, ſed temporalis dicendus abſolutè eſt : ſicut, licet materia, quæ altera mei pars eſt, à mundi exitu extiterit exordio, quia tamen neque anima, neque vtriuſque vno ex tunc extitit, ego ab initio mundi extitiffe non dico. Sin verò adiectiue vſurpetur Chriſtus pro perſona habente naturam vtramque, ſicut de diuina æternitate æternus, ita de humana temporalitate temporalis per idiomatum communicationem, atque incepiſſe dicitur, ut ſuſius in ſequentibus dicemus.

5 Dico quarto : *Chriſtus, qua homo, nos redemit, ſaluauit, ſatisfecit pro nobis*, verè dicuntur quocumque modo accipiatur Chriſtus, nec ſolum cum adiectiue accipitur, ut vult Vvadingo d. 13. dub. 4. *S. dico primo*, ſi tamen tota perſona diuina dicatur : ſecus ſi ſola perſonalitas. Probatur pars affirmatiua : quia, ſi ſubſtantiuè accipiatur, & ponatur humana in recto, & in obliquo dicat perſonæ diuinam, dicitur, quod ad operationes redemptorias, & ſatisfactorias principium eſt. Similiter, ſi accipiatur adiectiue, diciturque perſonam in recto, & humanitatem in obliquo : ergo deſignatur cauſa redemptionis, & ſatisfactionis, quæ verè fuit, ac proinde dicuntur verè. Sin autem ſola dicatur perſonalitas diuina, erunt falſæ propoſitiones, ſiue homo adiectiue, ſiue ſubſtantiuè vſurpetur : quia perſonalitate non ſanctificatur, aut dignificatur humanitas : quare non dicitur principium adæquatum redemptionis, quoad phyſicum, & morale, quod includit : atqui quoties verumque claudit prædicatum, ſicut nonniſi ob vtrumque habetur, ita nonniſi ob vtrumque conuenire ſubiectò verè dicitur abſolutè, ut bene Vvadingo proximè §. *Notandum ſecundò* : neque hæ propoſitiones admittendæ ſunt : *Chriſtus, qua Deus nos redemit, ſaluauit, pro nobis ſatisfecit*, ſiue adiectiue, ſiue ſubſtantiuè Deus accipiatur, ut idem author ibidem obſeruat. At verò prædicata moralia, quæ adæquate à Deitate Chriſto obueniunt, cuiufmodi ſunt prædicata dignitatum Chriſti capitis Sacerdotis, Regis, Redemptoris in actu primo de Chriſto, quæ Deus eſt, dicitur optimè poſſunt ſpecificatiue : quia tunc denotatur ratio, ob quam prædicatum ſubiectò conuenit, quæ verè eſt ratio conueniendi.

6 Dico vltimò : Propoſitiones de reduplicatiua ſpecificatiue veræ ſunt quoties reduplicatiua cadit ſupra ſubiectum adæquatum primarium denominationis prædicati paſſiuæ, vel ſupra aliquid, de quo, an eſt denominationis ſubiectum per ſe ſit, dubitari aliquis poſſet. Exempla primæ : *Chriſtus, qua homo, mori mortuus, &c. eſt*, quæ ſunt veræ propoſitiones, & de fide. Secundæ partis exemplum eſt : *Chriſtus, quatenus homo, eſt filius naturalis Dei* : quæ, & eſt apud Patres propoſitio frequens, noſtræque, & plurimum iudicio de fide etiam. Ratio eſt prompta : quia denominatione reduplicatiuæ ſpecificatiue acceptæ tantum eſt denotata in termino, ſupra quem cadit, cauſam eſſe, cur prædicatum conueniat toti ſubiectò : atqui cauſa materialis primaria, & per ſe denominationis prædicati abſoluta cauſa eſt, cur prædicatum conueniat ſubiectò toti : ergo rectè poterit reduplicatiua ſpecificatiue accepta deſignari : atqui in præſenti caſu deſignatur cauſa materialis per ſe denominationis ſubiecti totius : ergo rectè poterit deſignari.

QVÆSTIO II.

Dicere Christus, vel etiam Deus per communicationem idiomatum possit creatura?

LIBERANDI fidem q. 1. cert. 2. num. 3. & 4. opignoratam circa huius propositionis veritatem Deus est creatura & tempus adest, & locus.

CERTAMEN I.

Veritas eius propositionis adstruitur.

Quoniam quidem, quæ de Christo absolute ratione alterius naturæ dicuntur, de concreto alterius absolute per idiomatum communicationem dici possunt, ne cogantur admittere absolute Deum dici creaturam posse, negant nonnulli absolute Christum esse creaturam. In his videtur esse S. Th. 4. contra Gentes c. 48. ubi Ferraria, & in 3. d. 11. q. 1. a. 2. Ricard. q. 2. Argent. a. 2. & 3. Capreol. vn. a. 1. probatione conclusionis 1. Scot. q. 1. §. *et in illo opinio* Durand. q. 1. num. 1. 1. Paludan. q. vn. opin. 3. Marfil. q. 9. a. 1. Canus de locis 12. c. 11. Nec dubium est, quin ex voces in Ariani odium negandas Catholicis, negatæque à Patribus nonnullis fuisse. Sed citati Doctores non ideo solidum, sed ob improprietatem eas negarunt. Verum S. Th. 3. p. q. 16. a. 8. solumne Arianiſmo detur occasio negavit, sicut, & subiectionem Deo q. 20. a. 1. ad 2. proprioque sensu admitendam esse utramque Christus, & Deus est creatura docet Valquez d. 65. c. 2. & 3. n. 18. §. denique cum S. Bonau. in 3. d. 11. a. 2. q. 1. corp. & ad 4. Gabr. q. vn. not. 3. a. 2. concl. 1. & 2. Caiet. 3. p. q. 16. a. 9. & 10. Soares coment. a. 8. §. *Dico secundò*. Vvaldens. t. 1. lib. 2. doctrinal. fidei c. 42. circa fin. VVadingo d. 13. dubio 4. §. *Dico tertio*. Idque probabile reputat Scorus quibus, & nos subseribimus.

Probatur ex frequenti usu Patrum, qui Deum, & Verbum creaturam dicunt. Naz. orat. 38. de natiuit. qui est sit, qui creatus non est, creatur. Repetit orat. 42. 2. in Pascha: ad quæ Nizetas ea ratione fieri ait: *quis propter hyposthasum identitatem, mutuique alterius naturæ in alteram, transiens altera natura alteri proprietates suas communicat*. Concludit ferè statim: *Enimverò eum, qui est fieri, & eum, qui est increatus, creari, tametsi mirabile est, non tamen id secundum mutationem* (Eutychnano transitu, & confusione) accipiendum est, verum secundum assumptionem. Damasc. 2. de fide c. 4. & lib. 4. c. 5. & 19. Deum Verbum ob personalem vnionem dicit inter alia creaturam. Nyssen. hom. 13. in cant. ante med. increatum dicimus Verbum, quod in ipso rerum existebat creatum autem illum dicimus, qui caro factus est. Cyrill. Alex. to. Thec. 4. cum ipse natura increatus sit, & omnium Dominus, & creator, creatura etiam factus primus inuenitur inter omnes homines. Sophron. in sua epist. Synodo 6. act. 11. approbata act. 13. *Afferimus huic ipsum creatum, & increatum*. Hilar. 12. de Trinit. negat Christum Arrianè esse creaturam, at idiomatum communicatione sic loquitur: *filius itaque suus est, qui est in homine, & ex homine factura*: (Ad Galat. 4. factum ex muliere) neque tantum factura, sed etiam creatura: Ad Ephes. 4. qui secundum Deum creatus est.

Hieronym. magn. commentar. in epistolam ad Ephes. ad id: *ipsius enim factura sumus*, argumento à deteriori ad melius in eandem sententiam scribit. Nos liberè proclamamus non esse periculum eum dicere creaturam, quem verum, & hominem, & crucifixum, &

maledictionem tota spei nostra fiducia confitemur. Scio hunc, & Cyrillum 5. Thes. alio etiam morali sensu explicare Verbi creationem, non autem proprium hunc sensum negando. August. de fide, & Symbolo c. 4. sub init. *Eadem sapientia, quæ de Deo genita est, dignata est etiam in hominibus creari*, serm. 12. de temp. sub. init. *Propter nos creatus est creator*. serm. 58. de verb. Dom. ad id Prouerb. 8. *Dominus creauit me*. Arrianis contententibus inde Verbum esse creaturam respondet dictum: *quia propter vnionem vnique substantia propria utriusque aptanda sunt*. Fulgentius de fide ad Petrum c. 2. *quia autem creator est commune habens naturaliter cum Patre, & Spiritu sancto, quia autem creatus est formam serui, secundum quam creatus est* &c. ubi priusquam reduplicatiua designaret, rationem cur creatus diceretur creatum, absolute dixit. M. Gregor. 5. Moral. c. 25. *quia diuinitatis eius status capi ab humana mente non potuit, hunc se nobis ad nos veniens creatus natus mortuus &c. quasi transcundo monstrauit*.

Leo serm. 3. Pentec. *si enim homo ad imaginem Dei factus in sua honore natura mansisset, creator mundi creatura non fieret*. Vigil. Pa. 5. contra Eutychet. t. 5. Bibliot. docet Christum creatum esse, & increatum. Concil. Lateran. sub Martino 1. *conditum, & inconditum*, eum absolute appellat. Quæ omnia pluræque alia, quæ recitat soan. ad ar. 8. quæstionis 16. adeo aperta pro nostra conclusione sunt, vt nullæ egeant ponderatione: quia, cum eorum plura Arrianorum temporibus fuerint prolata, quo tempore periculum in eis esse poterat, ostendunt nonnisi per summam proprietatem, Patres fuisse locutos. A ratione probatur: quia, vt Patres afferunt, eadem persona, quæ accepto adiectiue nomine Deus, & Christus in recto significatur, habetque Deitatem increatam, & creatricem, habet humanitatem creatam, & creaturam; ergo non minus proprie dicitur creatura, & creatus, quam creator, & increatus, imò quàm reliqua, quæ ratione humanitatis, quam habet, per idiomatum communicationem absolute dicitur: vterius de quocumque proprie dicitur absolute species aliqua, dicitur proprie absolute genus: atqui creatura, vel ens creatum genus est respectu speciei hominis: ergo de quocumque proprie absolute dicitur homo proprie absolute dicitur creatum, & creatura. Atqui homo proprie absolute dicitur de Christo, & Deo per idiomatum communicationem; ergo de eis proprie absolute dicitur creatum, & creatura.

CERTAMEN II.

Difficultates conclusionis huius complanantur.

Dices primo à nonnullis Sophronio, Vigilio, & Martino 1. non dici Christum, & Deum creatum, & creaturam solum, sed simul increatum, inconditum, & creatorem. Sed quid de aliis dicent, qui vtrumque ex parte prædicati non coniungere? Secundo neque ex parte prædicati coniungunt ab eis vtrumque poterat absolute, nisi seorsum vtrumque subiecto absolute conueniret, Tertio in apertum exemplum communicationis idiomatum, quam tradebant, vtrumque coniungebant, non quia alterum sine altero absolute de eis prædicari non posset: sicut corporeum, & incorporeum, ad eisdem communicationis exemplum simul de eisdem prædicabant, vt videre in horum testimonio est: cum tamen alterum sine altero dici absolute de Christo, & Deo per idiomatum communicationem proprie per aduersarios queat. Quarto: id ita, vt Arrianorum vel Nestorianorum erroribus cautum esset, non ob improprietatem dictum crede: quemadmodum & Patres aliquot absolute creaturam Deum, & Christum quandoque negarunt. Basil. 2. contra Eunom.

CERTAMEN I.

Veritas prima propositionis, eiusque sensus statuitur.

Eunom. Ambros. 1. de fide cap. 6. & 7. & lib. 3. cap. 7. Cyrill. 10. Thes. cap. 4. Chrylost. hom. 3. ad Hebræ. in id cap. 1. *Dilexisti iustitiam* Ioannes Maxentius 1. 5. Biblioth. dialogo 2. contra Nestorium cap. 18.

2. Multis hic Vasquez contendit nomen creaturæ, & creationis non pro quacumque re denuo producta, nouaque quauis productione vsurari, sed pro stricta productione rei ex nihilo, quam Deus solus potest exercere, & circa materiam, & animam Christi continuata productione, & conseruatione exercuit, exercebitque: sed certe ea etiam composita, quæ forma constant educibili, eiusque educatione fiunt, à Deo creati dicuntur, ut cibus, & pleræque alia 1. ad Timot. 4. Sap. 5. & 16. & Genes. 1. cælum, & terra creati dicuntur laxiori quidem nominis acceptione. Et quidem, cum vnio animæ, & materiæ Christi: ac proinde totum ex illis constans per se educi, ac non creati in Vasquez ipsius, & omnium sententia certum sit: nescio quo pacto per se rigide ratione humanitatis totius, à qua, non autem ab eius partibus, denominationes, quæ per idiomatum communicationem Christo, ac Deo conueniunt desumantur, propriè, & per se creatum, & creatura strictè, ac rigide dici, in eius etiam sententia queat. At obicit Vasquez, si creatum absolute, & creator in actu, à quauis productione dici agens possit, ac non ab stricta solum creatione: ergo affectus omnes creati à suis agentibus creati creati, atque illi creatores eorum dici absolute poterunt. sed refert id quidem parui.

3. Vadingo d. 13. dub. 4. num. 55. §. *Dico tertio* circa med. nō admodum refugit consequentiam: imo tacitus videtur admittere: id quod in sensu, & acceptione laxiori parum, nihil videtur absurdi continere, si rationi stemus. Quid enim absurdi erit agentia laxiori acceptione creationis creare. Sed ramen, quia à nemine admissam vidi, nego consequentiam, tanquam absurdam. Neque enim cuius ex causis requisitis ad effectus productionem huius denominationes omnes attribui debent. Ecce ab eadem indiuisibili, etiam formaliter in mea sententia in actione educitina, quæ ipsissima passio est, materia, & subiectum pati, efficiens vero principium agere dicitur: atque ab eadem indiuisibili visione animal videre dicitur non autem species, à quibus etiam effectiue visio procedit. Cuius ratio est: quia denominationes plures præter formam, à qua sumuntur, vltèrius aliquid in subiecto denominato requirunt, & connotant, ut Symitas, & alia plura. In re igitur præfenti creandi adhuc laxè denominatione non solum productionem requirit, sed ex parte agentis sic denominandi virtutem creatiuam, à qua actio educitina, licet non formaliter, & per se, saltem materialiter oriatur, & fluat: cum autem potentia hæc creatiua in solo Deo sit, non in agentibus creatis, hæc nullatenus adhuc laxè creare, effectiue ab illis creati denominantur, sed à Deo, licet ab illis etiam eadem actione producantur.

QVÆSTIO III.

An Deus, & Verbum incipit esse per idiomatum communicationem dici posse?

Supponitur hanc propositionem *hic homo*, signato Christo, *Christus*, vel *Iesus*, aut *Emmanuel incipit esse*, esse veram, ac proinde ratione personæ directè significatæ à subiecto, quæ eadem est, ac Dei adiectiue sumpti, videtur per propriam idiomatum, & formalem communicationem de Deo idem affirmari posse prædictum: quare primæ illius propositionis sensus verus statuendus primo erit:

DE nomine *hic homo* adiectiue significare, ac pro persona supponi constat, tum ex dictis, tum ex dicendis d. 3. q. 1. idemque est de nominibus, *Iesus*, & *Emmanuel*, quæ personalia dubio procul sunt, licet iuxta suam etymologiam alter *Deus nobiscum*, quare in recto Deum significet, alter saluatorem, quare humanitatem in recto, & Deitatem, quæ opera ad redemptiuum valorem dignificanda erant, in obliquo. De nomine *Christus* Vasquez d. 69. cap. 2. num. 6. 3. *Emmine*, varias apud Patres acceptiones esse docet. Atque apud Damascen. 3. de hde cap. 3. sub init. & Nizetam. 3. Thes. cap. 3. esse nomen personæ in recto cum duplici natura; apud eundem vero Damascen. 4. de fide cap. 6. Origenem in id Ioan. 1. *In principio erat Verbum* explicantem illa Psalm. 44. *Propterea vnxit te Deus Athanas. orat. contra Arrian. post scrm. 4. in ea verba ex *Deus est Verbum* Paulinum Aquilens. lib. sacrosyllabo in Concilio Francfordiense med. pendente contra Felicem, & Elipandum Petri confessionem Math. 16. *Tu es Christus filius Dei viui*, & Concilium Francord. §. *in principio libri sapientia* ad ea 2. ad Titum. *Es aduentum gloria regni Dei* Fulgentium 3. ad Trasimund. cap. 13. init. & 14. post med. & fin. esse nomen naturæ humanæ vnix Deitatis, & personæ diuinæ vniguento, quod connotet in obliquo. Sed tamen arbitror hos Patres nominis etymologiam explicasse, non vero aliquam acceptionem tradidisse à prima: ac proinde Christum significare communi acceptione personam cum duplici natura, diuina, & humana.*

2. Hanc igitur propositionem *hic homo incipit esse*, designato Christo falsam in sensu proprio docent S. Th. q. 16. a. 9. cum Caietano, & affectis Capreol. in 3. d. 11. q. vn. a. 1. concl. 2. Ricard. a. 3. q. 1. Maior. q. 1. post med. Palud. d. 12. q. vn. a. 3. pun. 2. concl. 2. Soar. citata q. 16. a. 9. §. *Nihilominus*. Et Caietanus quidem refert à doctoribus Parisiensibus esse damnatam, & in appellationis gradu ab Alexandro Pa. 6. sed huius damnationis nullum extat fundamentum firmum: Parisiensis vero, sicut aliis euenit, dum gallo impetu potenter sequantur negligit, in fluuio suffocata inde non stantibus, quod ipsum de similibus *Christus Emmanuel incipit esse* docere idem Scholastici videntur. Magist. in 3. d. 11. c. vlt. S. Bonau. a. 2. q. 2. Bassol. q. vn. a. 3. §. *Dico ergo*. Durand. q. 1. num. 7. sub distinctione docent. si *hic homo* referatur ad personam diuinam falsas eas propositiones esse, secus, si ad naturam humanam, vel personam ex hac etiam constantem. Scotus in 3. d. 11. q. 3. Lichetus q. eadem Alexand. 3. p. q. 6. m. 1. §. 1. Wadingo d. 13. dub. 4. §. *Dico quinto*, veramque propositionem in sensu proprio veram esse docuerunt. Consentit Vasquez proximè c. 4. idem de omnibus enumeratis docet: illa excepta *Emmanuel incipit esse*. Sed nec eam quidem excipi voluit Bernal d. 46. sect. 2. §. 3. qui enumeratas omnes in sensu proprio veras omnino censet, cui & nos subscribimus conclusionibus subiacendis.

3. Dico primo: *Christus incipit esse* vera in sensu proprio absolute est. Probat: quia *Christus* substantiale, & substantiuum concretum est, quod si substantiue, & pro naturis coniunctum in recto, & persona diuina in obliquo; vel sola humanitate in recto, & deitate, ac personalitate diuina in obliquo accipitur, verum omnino est veramque naturam, vel humanitatem cum deitate, ac personalitate diuina, ac proinde Christum, qui essentialiter ea omnia dicit, & claudit, incepisse esse in tempore, ante quod absolute non fuerat: cum ante illud pars ipsius essentialis, scilicet humanitas,

humanitas, & vno hypostatica absolute nõ fuerint: maxime, cum sic accepto *Christus* rectum, cui concordat incipit, sic coniunctum ex vtraque natura, vel humanitas sola non sola Deitas, sed est adiectiue, & pro persona *Christus* accipiatur (vt vulgare apud Patres est) atque in rem personam diuinam, cui concordet *incapisse esse* significet: at non illam secundum se nudè, quo pacto æterna est, sed vt habentem humanitatem vnicam, & Deitatem vngentem, siue vngentum, significat: ea verò ratio æterna non est, sed temporalis, & quæ incarnationis tempore capit: ergo tunc incapisse esse habentem Deitatem de persona Veri verè dicitur. Vnde bene Athanas. serm. de Epiphany. Cyrill. Alex. de recta fide ad Theodos. longe à med. de recta fide ad Regim. longè ab init. Damascen. 4. de fide c. 6. & de incarnat. & gratia Domini nostri Iesu Christi cap. 10. à momento duntaxat incarnationis Verbum, & fuisse, & dici Christum obseruatur. Confirmatur argumento Scoti: quia, licet subiectum albedinis huius informationi præxiterit, tamen vt album, non existit, nisi eo tempore, quo albedine informatur: tuncque, vt album incipit esse non antea: atqui Verbum nomine *Christus* adiectiue sumpto non significat Verbum secundum se, sed vt habens vtramque naturam humanam vnicam, & diuinam vngentem: ergo, ex quo tempore eas habuit, dici debet incapisse, vt nomine *Christus* significatur. Vnde constat non inde inferri posse, ergo Verbum quod est habens incipit esse: tã variatur appellatio à formali ad materiale subiecti.

4. Dico secundò: *Hic homo, Iesus, Emmanuel* incipit esse, verè in sensu proprio dicuntur. Probatur facillè ex dictis: quia, siue in recto dicant naturam, siue personam, eas tamen dicunt, vt coniunctas, & vnitatis hypostaticè, quo pacto in tempore esse experunt. Licet autem *Emmanuel* iuxta vocis ethymon, *Deus nobiscum* significet, ac Deitas, quæ in recto dicitur æterna sit: at verò, vt nobiscum per vnionem ad humanitatem est, ab æterno non fuit, sed per incarnationis tempus esse cepit. Præterquam quod, licet ea nominis huius ethymologia sit, tamen ad significandum hominem Christum, siue habentem humanitatem impositum est, vt docebamur num. 1. Denique conclusio tota, imò & præcedens confirmabitur amplius ex dicendis certam sequenti.

Dices contra has conclusiones, Iesum, & Christum dici ab æterno absolute fuisse ad Hebr. *Iesus Christus huius huius ipse, & in secula.* & Ioan. 1. *Hic est de quo dixi, post me venit vir, qui ante me factus est:* ac rursus Cap. 17. *Clarifica me, &c. Clarifica, quam habui, prius quam mundus esset.* Sed hæc per idiomatum communicationem dicta de homine Christo ratione Deitatis sunt: quæ non obstant, quominus de eodem ratione humanitatis incapisse esse absolute dicantur.

CERTAMEN II.

Deus, Verbum, Dei filius incipit esse, verè in sensu proprio dicuntur, sed cautè, ob scandalum.

R. Eiciunt propositiones istas Alex. Magister. S. Th. S. Bonau. Bassolis Ricard. Maior. Gabr. Scot. Licher. Durand. Caiet. Capreol. Vasquez, & Soar. citati. Petrus Hurtado d. Ratio communis diuersimodè efformata vnicè est, quod vnumquodque per suum esse intrinsecum, quo absolute in se est, incipit absolute esse, non autem per extraneum, quo non absolute, sed taliter est. Cum autem esse hominem, extraneum esse, sit Deo, & Verbo, & per quod intrinsecè in se non sint, intrinsecum autem, & per quod in se *Deus, & Verbum* diuinum, sit & æternum; quod vniquam capit, licet esse homo caperit *Deus*, quantum

R. P. Christoph. de Ortega de Deo vno & Trino.

do homo capit; Nusquam inde incapisse esse absolute *Deus, & Verbum* dicitur. Cæterum eas propositiones proprio aliquo sensu veras esse docet Vvadingo d. 13. dub. 4. num. 58. §. *dico quinto*, & sequentibus; vbi indifferenter has, & illam *Christus incipit esse* docet, & probat. Docet item speciatim, & in terminis Bernal d. 46. sect. 1. licet male probet veras per idiomatum communicationem esse: qua de re toto cert. 3. idem, ni memoria cado, docuit Lorca non bona fide Scorum referens. Probare quis possit: quia esse hominis, substantiale cum sit, est esse simpliciter: ergo, qui illud esse denovo habet in tempore, sicut *Deus*, qui ex incarnatione habet esse homo, dicitur incipere esse absolute, & simpliciter, est æquiuocatio præclusa per aduersariorum rationem. Solum enim est quæstio an esse adueniens iam constituto Deo per suum esse proprium intrinsecum, possit illum denominare incipientem absolute esse, siue adueniens sit substantiale, & simpliciter esse, vt contra esse accidentale diuiditur, siue non. Etenim esse dentium esse substantiale dentium asserit, atque eo sensu esse simpliciter, & tamen nemo cum dentes illi nascuntur dicitur incipere absolute, & simpliciter esse, vt bene Vvadingo.

2. Dicendum est cum Doctores secundæ sententiæ eas propositiones veras in sensu proprio esse. Probatur bene Vvadingo. *Deus* vero, & sensu proprio absolute mortuus est, quia humanitas assumpta verè, ac proprie mortua est: ergo vero, & proprio sensu dicitur, *Deus incipit esse absolute*, quia humanitas assumpta incipit absolute esse. Probatur consequentia: quia mortuus non minus dicitur absolute, non esse intrinsecum mortui à parte post, quam incipere esse absolute non esse intrinsecum à parte ante incipientis: atqui vtrumque æquè pugnat cum æternitate Dei, & verbi secundum esse intrinsecum. Ergo si ea repugnantia non obstante ratione humanitatis dici de eo absolute potest non esse à parte post, ratione eiusdem dici de eo poterit absolute non esse à parte ante.

Dices nomine mortis, quæ dicit separationem animæ à corpore satis innui non esse, quod per illam absolute tribuitur Deo ratione humanitatis ipsi competere: inceptionem autem non ita, nec humanitatem: ac proinde cum absolute non esse à parte ante, per inceptionem absolute prædicatur de Verbo Arrianimum sonare, ac de esse intrinsecò Dei videtur intelligi. Contra primò: quia mors absolute solum dicit non esse viventis, quod præiuxit, quæ simpliciter substantia viventis esse potest: quare morte insuitur humanitas, quæ Deo secundum se non esse à parte post repugnet: cum autem ei etiam secundum se repugnet non esse à parte ante humanitas, siue eius non esse, æquè Catholicis inuictur, compertumque erit de non esse Dei intrinsecò à parte ante non esse sermonem æquè, atque à parte post. Hæreticis autem, & gentilibus æquè sonabit Definitionem absolute intrinsecè esse Dei *Deus est mortuus* absolute dictum, atque non esse intrinsecum Dei *Deus incipit*: vt Patribus dicentibus *Deus est mortuus*, absolute doctores Ethnici sæpè obiecebant.

3. Probatur secundò: quia in omnium sententiâ hæc propositio est vera in sensu proprio, *Deus*, aut *Verbum* in quantum homo incipit esse, atque in terminis sæpè æquualenter verò passim apud Patres inuenitur: ergo, & hæc est in sensu proprio vera, *Deus*, aut *Verbum incipit esse*. Probatur consequentia: quia prima illa propositio non est de reduplicatiua specificatiua diminutive, vt hæc *Ethiops est albus secundum dentes*, sed de reduplicatiua specificatiua non diminutive, siue strictè specificatiua, vt fatetur Vasquez contra quem agimus, d. 67. c. 3. §. *Ratio verò* num. 11. veru cæterum licet: atqui propositio de reduplicatiua specificatiua strictè, siue non diminutive resoluitur in tres propositiones: alteram, qua de illius subiecto absolute enuntietur prædicatum; alteram, qua terminus specificatus

de eodem subiecto prædicetur: alteram, qua dicitur terminum specificatum esse causam, ob quam prædicatum conueniat subiecto, quod si ex tribus aliqua vera non sit, neque propositio reduplicatiua specificatiua strictè vera erit: ergo hæc illarum trium absolutarum in quas resoluitur continet veritatem: ac proinde ex specificatiua strictè ad singulas, & omnes absolutas illas valet consequentia: atqui tres, in quas præfens reduplicatiua specificatiua strictè resoluitur iuxta generalem præfatam regulam, hæc sunt, *Deus incipit esse homo incipit esse*; & *quia Deus est homo incipit esse*: ergo ex reduplicatiua specificatiua strictè *Deus*, aut *Verbum in quantum homo incipit esse*, quæ vera in sensu proprio est, tenet consequentia ad hanc *Deus incipit esse*, vt vera in sensu proprio sit admitenda: quod si hanc falsam asseras in quouis proprio sensu, & illam de reduplicatiua specificatiua strictè, in qua continetur, falsam in omni sensu proprio fatearis necesse est.

4 Tertiò probatur conclusio: quod sensu proprio verè recens esse, initium, & temporalitatem sumere, & subire dicitur, verè dicitur incipisse esse: atqui *Deus*, & *Verbum recens esse, initium, & temporalitatem subire, sumere* que à Patribus, ac proinde vero in sensu proprio dicitur: ergo verè etiam in sensu proprio *incipisse esse* dicitur. Maior probatur: quia nullo vero sensu aliquid recens, initium sumere, aut temporalitatem subire dicitur, quod ante illud tempus habuerat esse; sed quod ante illud esse non habebat, quod tunc primum habere eis vocibus designatur: quod ipsum est incipere absolute esse: quæ nequeunt ea de aliquo dici absolute, de quo eodem sensu incipere esse absolute dici nequeat. Minor suadetur ex Sophronio epist. sæpe citata synodo 6. act. 11. ante med. dicente *recentem hunc ipsum, & sempiternum appellari*. Vbi licet de Christo loquatur, cum hunc ipsum dicit recentem, & sempiternum; de verbo, & persona diuina, quæ sola eadem, & hic ipse est, utrumque habere in Christo potest, se loqui satis significat: quin de Deo sub Dei nomine dixerat antea, *intemporeus principium recipit temporale*. Nazianz. orat. 38. seu de Natiuit. tempore *vocatum initium sumit*. Nizetas ibi ad ea verba *clamat Ioannes ait: Deum principium ortus assumpsisse* Leo 1. serm. 3. de Pentecost. supra recitatus aiebat: *si primus homo etc. nec sempiternus temporalitatem subiret*. Aug. serm. 2. de Natiuit. qui in principio erat ex Matre *sumpsit principium*: serm. 12. effector temporum *temporalu effectus est*. Qui sanè omnes Dionysium de diuin. nominib. c. 1. verè med. ita loquentem imitantur: *temporisque prorogationem accepit, qui æternus est*.

5 Respondet Vasquez sensum illius propositionis *Deus est recens* (nil enim aliis respondet) eum esse, *Deus factus est aliquid, quod est recens*. Sed idem dicat de sensu huius *Deus incipit esse*: id est *factus est quod incipit esse*, atque eo sensu proprio admitrat, vt contendimus, utramque. Item, cum id totum *Deus esse* dicatur, quod factum est sensu proprio, admitrat sensu proprio, & Deum recentem, & esse incipientem. At inquit Bernal. sect. 2. §. 2. versu in altero tituli *quæstio* ea à Patribus absolute non dici de Deo nudè, sed vel designando naturas diuersas, vel ponendo terminos implicatarios ad sonum, vt statim naturarum diuersitas aduertatur, ratione quarum ipsi ea prædicata opposita conueniant. Sed contra: quia mysterij ignaris plus scandali in apertione contradictionis erit ignaris verò satis repugnantia, nomine *Deus* cum inceptio, & initio temporis, & temporalitate ostenditur, vt id ratione humanitatis assumptæ de Deo prædicari cognoscat. Contra secundo: quia, licet ob diuersitatem naturarum ea Patres de Deo opposita prædicent, aut absolute prædicant, quin addant, cum alterum dicunt, secundum naturam diuinam, siue quatenus *Deus* est, quando verò alterum, secundum humanitatem, siue quatenus homo est: quod præstare deberent, si ea à nobis non esse absolute de Deo proferenda do-

cere voluissent. Contra tertiò: quia Patres designata naturarum diuersitate æque, atque vniuersim prædicant de Deo alia ipsi secundum se repugnantia, quæ per omnes absolute de Deo prædicantur, atque hæc est *recens, temporalis, habens, vel sumens initium*, vt videre est in Sophronio vbi proximè §. credo, & de hoc initio, & ante med. aliisque Patribus passim; ergo, & hæc absolute de Deo dici possunt, & ratio generalis pro omnibus est: quia, quæ per idiomatum communicationem de Deo dicuntur absolute, dicuntur verè, & propriè de illo: atque hæc prædicata, sicut & alia, quæ ipsi secundum se repugnant, per idiomatum communicationem de Deo dicuntur, vt iam ostendimus: ergo verè, & propriè de eo absolute dicuntur. Sed tamen monitum Lectorem velim, ne apud mysterij huius ignaros, imò neque Scholasticæ Theologiæ indoctos hanc propositionem *Deus incipit esse*, & similes à Patribus datas vsurpet, ne eis scandalum apponat, non adeò frequentibus, & vitæ vulgo locutionibus.

CERTAMEN III.

Deus inceperit esse per idiomatum communicationem enuntiatur.

1 Conclusio hæc meo iudicio omnium est controuersia huius difficillima: est tamen expressa Bernalis vbi proximè num. 34. & tota sect. 1. & licet non adeò in terminis Vvadingo proximè num. 57. §. 2. quarta sub med. Verbo *Sophronius*. Difficultas in eo stat: quia in propositionibus, quibus aliqua per idiomatum communicationem de Deo dicuntur verè, *Deus* pro persona, siue personalitate supponitur, eamque in recto dicere debet, vt d. 1. q. 2. ostendebamus: qui persona, siue personalitas diuina etiam, vt habens Deitatem esse in tempore incipere non potest, sed prorsus ab æterno est. Ex alia verò parte clarè adeò Patres hanc propositionem: *Deus est mortuus*, in qua eadem est prorsus difficultas, veram per idiomatum communicationem esse docent, vt illam inter reliqua communicationis idiomatum exempla recensent, pro vtraque defendenda, vno eodemque labore insudandum Scholasticis erit. Bernal. sect. 1. citata num. 7. versu *Horum omnium ratio*, ad prioris ad sua concreta extra essentialia recurrit, quibus per totam idiomatum communicationem non nimis fauè cucurrit. At ergo sensum esse *Habens extra essentialiter Deitatem*, seu, quod idem est, *homo mortuus est, vel incipit esse*. Concreta extra essentialiter accepta ad communicationem idiomatum indagauit d. 1. q. 2. rursusque impugnat: quia sic non datur vera idiomatum communicatio, sed illusoria: quia diuina solùm de Deo, non de homine, qui extra essentialiter acceptus *Deus* est non homo, & humana de homine non de Deo, qui extra essentialiter acceptus homo est non *Deus*, prædicantur.

2 Sed specialius in re præsentis arguo: quia iuxta hæc doctrinam, vt sibi obiicit Bernal. §. suboritur dubium, *Verbum secundam personam, vel filius æternus incipit esse, aut mortuus est*, dici verè non posset: Nam homo, qui significatur eis concretis extra essentialiter acceptis, claudit suppositalitem in recto Verbi, & filij, seu secundæ personæ: quare de eo non poterit verificari habere extra essentialiter verbalitatem, filiationem, & secundam personalitatem: hoc autem partim est contra Patres expressè, & ex toto contra ipsum Bernalem. Respondet constitutum adequatum Verbi, & filij, ac secundæ personæ non esse solam personalitatem, aut relationem, sed essentialiam, homini, siue habenti humanitatem, extraessentialiam. Sed contra: quia sola personalitas sine essentia est constitutum personæ, & Verbi, licet eam essentia diuina essentialis cuique personæ sit: at id quod commune est non appellatur personæ constitutum, sed quod

quod speciale est unicuique, vt constat ex controu. de Trinit. d. de constitutione personarum. Imo, & in physicis materia quæ communis compositis est, nullius ratio constitutiva dicitur, sed sola forma. Sed quidquid de hoc sit: vel personalitas secundæ personæ, siue verbalitas, seu ratio specialis Verbi, formaliter differt ab essentia diuina, vel illam includit. Si primum cum homo solum dicat formaliter personalitatem, licet essentia extra essentialis sit, aut personalitas, quam in recto dicit non est extra essentialis ipsi. Si autem personalitas essentialiter in sua formalitate claudit essentiam, homini, qui dicit in recto personalitatem, neque esse extraessentialis essentia diuina, vt contendis.

3 Ratio ergo eius locutionis Patrum, *Deus est mortuus subit initium, est recens, seu incipit esse*: & difficultatis eis omnibus propositionibus communis desumi ex eo posse videtur, quod personalitas de suo formali conceptu non claudit esse, siue existentiam, sed existentiam, & entitate essentia, cui identificatur iure identitatis sit ens, & existat: cum autem æternitas, existentiam, & entitatem, siue esse diuinum, vt attributum formaliter consequantur, personalitas præcisè æternitatem minimè habeat formaliter: quare de duratione naturæ, cui formaliter, & præcisè sumpta adiungitur, cuiusque denominationes alias subit censeripotero. Cum autem in hac propositione *Deus est mortuus, incipit esse, rectum solum dicat personalitatem præcisam*, non dicit æternitatem: prædicatum autem illam remouet præcisè in audientium mente, solumque illam ex humanitate, cuiusque duratione censer, non ex propria, & physica intrinseca duratione æternitatis. Sed contra est: inceptionem, & destitutionem physicam dicere physicam negationem essendi rei, siue absolutum physicum non esse illius à parte ante, vel à parte post, cui non satisficit eiusmodi præcisionibus metaphysicis. Deinde fallum est personalitatem, licet de suo conceptu formali, non dicat existentiam, siue entitatem posse existere, & esse, atque durare absolute existentia, & duratione humanitatis, cui adiungitur per vnionem.

4 Solida ergo ratio est & planior, inceptionem & destitutionem rerum, quæ ante incarnationem dicebat absolutam negationem intrinseci solum, & essentialis esse earum post incarnationem, atque in idiomatum communicatione ex vsu Patrum extensam esse, vt significet etiam negationem absolutam alterius esse non intrinseci, & essentialis, cum quo tamen personalitas, de qua inceptio, vel destitio enuntiantur, vnium suppositum, & personam constituat, vt sic clarius contra Nestorium, vnitatem personæ in Christo docerent, & contra alios non esse phantasticam, sed veram, & substantialem humanitatem assumptam. Nec mirum, quod extensæ à Patribus ex voces ad eiusmodi significationem sint: cum illud esse humanitatis assumptæ, & absolute ac simpliciter esse sit, atque absolute vnium cum personalitate aliena, æquè atque cum propria constituat, ac proinde deesse alienæ, vt sic loquar, naturæ, perinde atque de esse propriæ personalitatis censeatur.

Dices ergo, poterit dici absolute: Deus ante incarnationem non fuit, vel non fuit ab æterno. Respondeo eodem modo argui ex illa propositione ab omnibus admittenda, Deus est mortuus. Respondeo nostras propositiones non licere per negatiuas hæcè resoluere: tum quia ex vsu Patribus, & Scholasticis nunquam fuisse, tum quia ob malignantem negationum naturam scandalosiores sunt, quam per nomina positiua inceptionis, quæ ipso sono ratione alicuius positiui esse extrinseci Deo conuenire demonstrant, quod negationibus non insinuantur.

Obicit Hurtado Deum per communicationem idiomatum non dicens, siue existere: ergo nec per illam dicitur incipit esse. Non vrget: quia prædicata vtrique naturæ communia de neutra per communicationem. R. P. Christoph. de Ortega, de Deo vno & Trino.

nem idiomatum dicuntur: sed quæ ita alteri conueniunt, vt alij non competant: esse autem, & existere, commune vtrique prædicatum est; aut incipere esse ita humanitati conuenit, vt Deitati non conueniat: quare hoc per communicationem idiomatum de concreto Deitatis dici potest, secus illud. Vide solutionem aliam difficultatis huius versatæ à nobis datam d. i. q. 3 cert. 3. n. 6.

DISPUTATIO III.

De reliquis modis loquendi in materia de Incarnatione.

RESOLVIMVS hætenus difficultates omnes, quæ circa modos loquendi per communicationem idiomatum in præsentia materia de incarnatione possent occurrere. Iam de aliis loquendi modis, qui ad idiomatum communicationem non spectant, sed ex aliis pendent principijs singularitatem disputandum erit.

QVÆSTIO I.

An verè, & propriè assumpsisse hominem dicatur Deus?

LOCUTIONIS, modique solum dicendi quæstio hæc inter Catholicos est, quibus planè contra Eusebium, & Nestorium conuenit Dei filium naturam humanam physicam ad seipsum hypotheticam vnione assumpsisse: ita, vt veraque natura, & hominis, & Dei inconfusa, neque altera in alteram conuersa periret non autem assumpsisse humanam personam. Atque id quidem rite, rectèque hac propositione *Deus assumpsit humanitatem*, à Theologis explicatur. An verò itidem eadem Catholica veritas sermonis, & sensus proprietate & rigore, præfixa etiam propositione *Deus assumpsit hominem*, verè proflus, & citra erroris periculum explicetur? in quaestione vocatur.

CERTAMEN I.

Nonnulla pro disputationis libertate, & expeditione prænotantur.

1 Aduertendum in primis est quaestionis huius (de modo loquendi, vt dixi, inter Catholicos) eò tandem litem totam deuolui: an scilicet, eadè propositione personæ humanæ à filio Dei assumptio significetur, licet physica vnionis (quam tamen negabat Nestorium, qui solum affectiuam Dei, & hominis vniones per excellentia gratiæ dona in Christo admittit) seminestorianismus contra fidem Catholicam admittitur, quatenus duplex cum Nestorio persona in Christo admittitur: Cum autem propositionum proprius sensus è propria vocum, quibus constat, significatione omnino pendeat; in vocis *homo* significatum proprium Theologicum examinandum trahenda lis erit: an personam humanam? An naturam solum? an vtrumque significet?

2 Aduertendum est secundò nos de hac propositione

RRrr 2 tionè